

ADVIES Nr. 1.396

Zitting van vrijdag 26 april 2002

NAP 2002

x x x

1.923-1

ADVIES Nr. 1.396

Onderwerp : NAP 2002

Mevrouw L. ONKELINX, minister van Werkgelegenheid, heeft bij brief van 28 maart 2002 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over het ontwerp van nationaal actieplan (NAP), dat in het kader van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid 2002 werd opgesteld.

De bespreking van dit punt werd toevertrouwd aan de werkgroep NAP 2002 van de commissie Europa.

Op verslag van deze werkgroep heeft de Raad op 26 april 2002 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x

x

x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

A. ONDERWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Mevrouw L. ONKELINX, minister van Werkgelegenheid, heeft bij brief van 28 maart 2002 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over het ontwerp van nationaal actieplan (NAP), dat in het kader van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid 2002 werd opgesteld.

De toegezonden versie is de definitieve versie die in laatste lezing is goedgekeurd door de federale en gefedereerde entiteiten en die ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de ministerraad van 19 april 2002.

Zij omvat de delen A, B, C en D van het ontwerp, die respectievelijk betrekking hebben op:

- de dosering van het nationaal werkgelegenheidsbeleid, de macro-economische context en de situatie van de arbeidsmarkt;
- de nationale aanpak om de werkzaamheidsgraad te verhogen en de kwaliteit van de arbeid te verbeteren;
- het antwoord aan de aanbevelingen;
- het activiteitenverslag (technische fiches die werden ingediend in het licht van de Europese richtsnoeren voor de werkgelegenheid).

De bijlagen, waarover eveneens advies wordt ingewonnen, werden achteraf in hun definitieve versie toegevoegd.

2. Deze adviesaanvraag volgt op de brieven die de minister van Werkgelegenheid op 1, 8 en 13 maart 2002 aan de Raad heeft gestuurd en waarbij respectievelijk de volgende voorlopige gecoördineerde versies werden toegezonden:

- de fiches 1, 2a, 2b, 6 tot 12 en 16 tot 18 (deel D);

- de delen A, B en C;

- de fiches 3, 13 en 14 alsook 15 (deel D).

De Raad heeft over deze delen en technische fiches in het kader van een eerste voorafgaand en informeel onderzoek een brief gestuurd aan de minister van Werkgelegenheid op 15 maart 2002 (de fiches 1, 2a, 2b, 6 tot 12 en 16 tot 18) en op 25 maart 2002 (de delen A, B en C en de fiches D, E, F, 3, 13, 14 en 15 van deel D).

Bij brief van 18 februari 2002 werden met betrekking tot de specifieke rol van de sociale partners voorstellen geformuleerd over de fiches D (ontwikkeling van een globaal partnerschap tussen de lidstaten en de sociale partners), 13 en 14 (modernisering van de organisatie van de arbeid), 15 (aanpassingsvermogen van de ondernemingen als onderdeel van vorming en levenslang leren) en het antwoord op aanbeveling 5 (werkzekerheid en -flexibiliteit en mobiliteit van de werknemers).

Al deze brieven zijn als bijlage bij dit advies opgenomen.

B. DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Dit advies vormt de afronding van het eerste voorafgaande en aparte onderzoek dat de Raad heeft gewijd aan de voorlopige gecoördineerde versies met betrekking tot de verschillende delen van het NAP 2002, die hem werden voorgelegd. Het ligt dus in de sfeer van de verbintenis die de Raad in zijn brieven van 18 februari, 15 en 25 maart 2002 is aangegaan.

Het advies gaat eerst in op de procedure die in het kader van deze adviesaanvraag werd toegepast en werpt dienaangaande een aantal overwegingen op waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de werkmethode die werd toegepast op de inhoud van het NAP 2002 enerzijds en op de bijlagen anderzijds en waarbij ook het specifieke vraagstuk van de beste praktijken wordt opgeworpen.

Vervolgens worden er opmerkingen gemaakt over de inhoud zelf van de definitieve ontwerptekst van het NAP 2002. Het gaat hoofdzakelijk om een aantal voorstellen die tijdens de voorafgaande raadplegingsprocedure werden geformuleerd en nieuwe voorstellen die na het laatste onderzoek van het definitieve ontwerp van NAP in zijn geheel werden geformuleerd.

Ten slotte moet worden benadrukt dat dit advies geen afbreuk doet aan het oordeel van de Raad over de wenselijkheid van de maatregelen die in het NAP werkgelegenheid 2002 worden aangekondigd en waarover hij later zou worden geraadpleegd in het kader van specifieke adviesaanvragen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. WAT DE METHODE BETREFT

1. De raadplegingsmethode voor de inhoud en de bijlagen van het NAP 2002

a. wat de inhoud betreft

De Raad is tevreden over de adviesaanvraag en de procedure die in het kader van deze raadpleging is toegepast.

De Raad heeft in het kader van de snelle en informele procedure, die al voor het NAP 2001 werd toegepast en die nu ook opnieuw voor het NAP 2002 wordt toegepast, in nauwe samenwerking met de vertegenwoordigers van de minister van Werkgelegenheid, een eerste voorafgaand onderzoek gewijd aan de voorlopige gecoördineerde versie van de verschillende delen van het NAP, waarvan hij de ontwerpteksten heeft ontvangen naarmate ze door het kabinet van de minister van Werkgelegenheid werden opgesteld.

Zoals reeds werd vermeld, werden in het kader van dit eerste voorafgaande onderzoek op 18 februari, 15 en 25 maart 2002 brieven gestuurd aan de minister van Werkgelegenheid, waarin de Raad, in samenwerking met de vertegenwoordigers van de minister van Werkgelegenheid, tekstvoorstellen doet over de vraagstukken die rechtstreeks onder de bevoegdheid van de sociale partners vallen.

Bovendien kon hij met de toegepaste procedure uit eigen beweging informele voorstellen doen voor de opstelling van de delen van het NAP, waar in het bijzonder op de betrokkenheid van de sociale partners wordt gewezen.

De Raad is tevreden over de uitstekende samenwerking die in de loop van de voorbereidingsfase van de teksten van het NAP 2002 tot stand is gekomen.

b. wat de bijlagen betreft

De Raad wijst er dienaangaande op dat de voorafgaande raadplegingsprocedure wat de inhoud van het NAP 2002 betreft, niet werd toegepast op de bijlagen van het NAP 2002, die de cijfergegevens over de werkgelegenheidssituatie bevatten.

Deze bijlagen werden immers na afloop van de voorafgaande raadplegingsprocedure in een nagenoeg afgewerkte vorm aan de Raad bezorgd.

De Raad wijst erop dat de bijlagen volgens hem even belangrijk zijn als de eigenlijke tekst van het NAP. Zij vormen immers de statistische onderbouw van de werkgelegenheidsstrategie die het NAP beschrijft en hoewel de bezorgde gegevens voor verscheidene indicatoren een antwoord zijn op het schema dat de Europese Commissie heeft aangenomen, zijn er andere gegevens, zeker wat de contextuele indicatoren betreft, waarvoor de cijfers in termen van beleidskeuzen helemaal niet neutraal zijn.

Aangezien het gaat om technische documenten die grondig onderzocht moeten worden, vindt de Raad het dan ook aangewezen dat hij voldoende tijd heeft om zich te kunnen uitspreken over de problemen die een aantal tabellen en statistieken, die als bijlage bij het NAP 2002 zijn opgenomen, volgens hem doen rijzen, met name op het vlak van objectivering van de werkgelegenheidssituatie en/of methodologie.

De Raad merkt bij wijze van voorbeeld op dat de percentages in tabel 31 over het aantal werknemers met atypische arbeidsovereenkomsten beduidend lager liggen dan de cijfers uit het werkgelegenheidsrapport van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het jaar 1998. Deze verschillen zijn alleen te verklaren door het gebruik van een andere methode, waarover hij opheldering zou willen krijgen.

De Raad kondigt dan ook aan dat hij een bijzonder onderzoek zal wijden aan de bijlagen bij het NAP 2002, om zijn opmerkingen aan de minister van Werkgelegenheid te kunnen meedelen met het oog op de bilaterale vergaderingen die in augustus en september 2002 zullen plaatsvinden en waarbij de sociale partners voortaan betrokken worden.

Hij vraagt ten slotte dat voor de opstelling van het volgende NAP (2003) een werkmethode zou worden aangenomen die hem in staat stelt zich te gelegener tijd uit te spreken, zowel over de inhoud van het ontwerp als over de bijlagen bij het NAP, bijvoorbeeld door de voorlopige gecoördineerde versies van de ontwerpteksten en de bijbehorende bijlagen gelijktijdig toe te zenden.

2. De methode voor het bepalen van de beste praktijken

De Raad heeft akte genomen van de beste praktijken die België aan de Commissie wil voorstellen en aangezien ze al definitief zijn, zal de Raad zich niet over de keuze uitspreken.

Hij drukt daarentegen de wens uit voortaan te worden betrokken bij de vaststelling van de beste praktijken inzake werkgelegenheidsbeleid in België.

Tal van informele praktijken op sector- en ondernemingsniveau kunnen volgens hem immers echt interessant zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese werkgelegenheidsstrategie.

Vooraf de sociale partners zouden gezien hun praktische kennis, zeker in staat zijn om een bijdrage te leveren aan de valorisatie van deze praktijken op Europees niveau, die doorgaans binnen een niet-geformaliseerd kader vallen en daardoor vaak miskend worden niettegenstaande de concrete invloed ervan op de werkgelegenheidssituatie.

De Raad dringt erop aan bij de zaken te worden betrokken vanaf het stadium van de politieke aankondiging van de maatregelen die als beste praktijken worden opgenomen, zodat zijn bijdrage aan deze materie een effectief karakter heeft.

B. OPMERKINGEN BETREFFENDE DE INHOUD VAN HET ONTWERP VAN NAP 2002

1. Algemene opmerkingen

a. Arbeid van vrouwen

Volgens de Raad moet ervoor gezorgd worden dat een aantal formuleringen die in het NAP 2002 op verschillende plaatsen voorkomen niet het cliché versterken dat de verzoening van beroeps- en gezinsleven voornamelijk een vrouwenzaak is.

De Raad bedoelt meer bepaald :

- de verwijzingen naar de vrouwen als voornaamste categorie van personen die in aanmerking komen voor de verschillende vormen van loopbaanonderbreking en maatregelen zoals de premie voor alleenstaande ouders die langdurig werkloos zijn, de vermindering van de persoonlijke socialezekerheidsbijdragen en het behoud van de verhoogde kinderbijslag in geval van werkhervatting;
- de formuleringen die een verband leggen tussen het grote aantal deeltijds werkende vrouwen en de grotere wil bij de vrouwen vergeleken met de mannen, om beroeps- en gezinsleven te verzoenen en zich met huishoudelijke taken bezig te houden.

De Raad meent immers dat een betere combinatie van beroeps- en gezinsleven een zaak is die zowel de mannen als de vrouwen aanbelangt. Alle werknemers moeten dus, ongeacht hun geslacht, in aanmerking kunnen komen voor en profijt kunnen trekken van de desbetreffende maatregelen.

Wat meer bepaald de deeltijdarbeid betreft, merkt de Raad op dat het grote aantal vrouwen die deeltijds werken kan worden verklaard door verschillende factoren die niets te maken hebben met de keuze van de vrouwen, zoals bijvoorbeeld de praktijk in bepaalde sectoren die voornamelijk werken op basis van deeltijdse werkroosters.

De Raad vindt het dan ook voorbarig zich uit te spreken over de oorzaken van het grote aantal vrouwen die deeltijds werken, temeer daar op dit ogenblik in België studies worden verricht naar de kwaliteit van de arbeid en de "genderkloof" op grond waarvan uiteindelijk een verfijndere analyse van de situatie mogelijk moet zijn.

Met andere woorden, de gekozen formuleringen versterken de clichés. Het zou dan ook beter zijn te kiezen voor een presentatie waaruit blijkt dat in België de wil bestaat om de gemengdheid in beroep en op sectorniveau in de hand te werken, in het verlengde van de werkgelegenheidsrichtsnoeren.

b. Actualisering van de verwijzingen naar de centrale akkoorden

De Raad merkt ook op dat een aantal verwijzingen naar het centraal akkoord 1999-2000 van 8 december 1998 niet meer actueel zijn en dat verwezen zou moeten worden naar het jongste centraal akkoord 2001-2002 van 22 december 2000.

2. Specifieke opmerkingen

a. Deel B : "Nationale aanpak om de werkzaamheidsgraad te verhogen en de kwaliteit van de arbeid te verbeteren"

De Raad herhaalt het tekstvoorstel dat hij in zijn brief van 25 maart 2002 heeft geformuleerd en dat erin bestaat in de zesde alinea van punt 4 betreffende de bevordering van de kwaliteit van de arbeid, de negende zin, die begint met "In verband met ...", als volgt te wijzigen : "In verband met de problematiek ... met als drievoudig doel het opleidingspakket te actualiseren en de sociale partners te sensibiliseren, de sectoren met een analytisch functiewaarderings-systeem te bestuderen en ..." (de rest van de zin blijft ongewijzigd).

De Raad merkt immers op dat de huidige tekst zich beperkt tot één aspect van het programma, welk aspect bovendien problemen oplevert voor een van de organisaties die in de Raad zitting hebben.

b. Deel C : "Antwoord aan de aanbevelingen"

1) Aanbeveling 1

- Punt 2.3. : Startbaanovereenkomst

De Raad wijst er andermaal op dat aandacht moet worden besteed aan de noodzakelijke evaluatie van de weerslag van de maatregelen die als antwoord op aanbeveling 1 worden vermeld.

Hij stelt meer bepaald voor dat na de tweede zin van de huidige tekst, die eindigt met de woorden "86.500 jongeren voor deze maatregel in aanmerking kwamen", de volgende zin wordt ingevoegd : "Bovendien zal de Nationale Arbeidsraad in samenwerking met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven eerlang een tweede evaluatiegedeelte wijden aan de startbaanovereenkomst".

2) Aanbeveling 2

- Werkzekerheid voor werknemers van 50 jaar en + (Punt 3)

* Bevordering van de kwaliteit van de arbeidsvoorwaarden

De Raad vindt dat in het voorlaatste streepje dat betrekking heeft op de bevordering van de kwaliteit van de arbeidsvoorwaarden best een koppeling kan worden gemaakt tussen de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers en de werkzaamheden die binnen de Nationale Arbeidsraad aan de gang zijn over het statuut van de werknemers in moeilijkheden.

Concreet stelt hij voor dat na de eerste zin, die eindigt met de woorden "op de werknemers van 55 jaar en ouder", de volgende zin wordt ingevoegd :

"Ter uitvoering van het centraal akkoord van 22 december 2000 onderzoekt de Nationale Arbeidsraad op dit ogenblik de mogelijkheid om een regeling op te zetten voor werknemers in moeilijkheden, eventueel met de steun van het Fonds ter bevordering van de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden."

- * Vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid

De Raad merkt op dat het laatste streepje van hetzelfde punt, dat betrekking heeft op de vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid, en meer bepaald de tweede zin ervan, vooruitloopt op de besprekingen die de sociale partners hierover moeten voeren.

Hij stelt dan ook voor de tweede zin te vervangen door de volgende tekst :

"De sociale partners bespreken op dit ogenblik de integratie van de maatregel in de operatie ter vereenvoudiging van de sociale lastenverlagingen en de verruiming ervan tot de werknemers van 55 jaar en ouder tegen 2003."

3) Aanbeveling 3

De Raad drukt de wens uit dat de voorlaatste alinea van deze aanbeveling in overeenstemming wordt gebracht met de voorgaande alinea (de drie "bolletjes"). De analyse die in deze alinea wordt gemaakt, heeft immers alleen betrekking op de laatste conclusie van het Federaal Planbureau over de verschillende soorten van sociale bijdragevermindering. De huidige opmaak zou een bron van verwarring kunnen zijn en tot interpretatiefouten kunnen leiden.

4) Aanbeveling 5

- Werkzekerheid en -flexibiliteit (punt 1)

De Raad meent dat de laatste alinea van dit punt nog meer gevaloriseerd kan worden wat de betrokkenheid van de sociale partners betreft, door uitdrukkelijk te verwijzen naar het jongste centraal akkoord van 22 december 2000.

Hij stelt dan ook voor de laatste alinea als volgt te wijzigen :

"In het jongste centraal akkoord van 22 december 2000 hebben de sociale partners de sectoren verzocht alle mogelijkheden inzake innovaties te benutten in het kader van de arbeidsorganisatie, teneinde enerzijds aan de economische verplichtingen van de bedrijven en anderzijds aan de individuele en collectieve verzuchtingen van de werknemers tegemoet te komen.

Zij hebben zich er ook toe verbonden in de Nationale Arbeidsraad een grondig onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden en ervaringen inzake tijdsparen, teneinde hiervoor eventueel een kader uit te werken.

Nog in het kader van het jongste centraal akkoord buigt de Nationale Arbeidsraad zich over de noodzaak om de wetgeving betreffende de arbeidsduur in overeenstemming te brengen met de nieuwe ontwikkelingen in de sectoren en de bedrijven alsook over de specifieke problemen die deeltijders ondervinden met de toepassing van de wetgeving op de jaarlijkse vakantie. Sectoren die ... (de laatste zin van de alinea blijft ongewijzigd)."

- De geografische mobiliteit (punt 2.1)

Om up-to-date te blijven zou volgens de Raad de laatste zin als volgt moeten worden gewijzigd :

"De Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven hebben zich in het kader van een adviesaanvraag uitgesproken over ... (het einde van de zin blijft ongewijzigd)" en de volgende zin wordt toegevoegd : "Eerlang zal het Parlement dus een ontwerp van wet aannemen dat de grondslag zal vormen voor de enquêtes die nuttig zijn voor het opstellen van passende mobiliteitsplannen".

c. Deel D : "Activiteitenverslag"

1) Fiche D

Na heronderzoek van de fiche D geeft de Raad een aantal aanvullende informatie-elementen aan betreffende de rol van de sociale partners in het werkgelegenheidsproces.

- Definitie van de politieke actielijnen (punt 1)

De Raad drukt de wens uit dat na de eerste alinea, die eindigt met de woorden "op sociaal vlak en inzake werkgelegenheid vastleggen", de volgende tekst wordt ingevoegd :

"De centrale akkoorden zijn het resultaat van een lange traditie van sociaal overleg in België en gaan terug tot de naoorlogse periode; sedertdien bepalen de sociale partners zelf op centraal niveau het kader van de acties die ze willen ondernemen, hetzij op hun niveau hetzij op sector- en/of ondernemingsniveau. Dit proces heeft een opleving te zien gegeven vanaf het midden van de jaren tachtig aan de hand van de richtsnoeren die de sociale partners in tweejaarlijkse centrale akkoorden vastleggen inzake werkgelegenheid, lonen en opleiding."

De laatste alinea dient dan als volgt te beginnen : "De meeste punten ...".

- Implicatie in de Europese dossiers (punt 3)

De Raad drukt de wens uit dat na de voorlaatste alinea, die eindigt met de woorden "met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven", de volgende tekst wordt ingevoegd :

"Deze verschillende adviezen hebben de Nationale Arbeidsraad in staat gesteld zijn eigen standpunt te ontwikkelen omtrent de Europese strategie inzake economische, sociale en werkgelegenheidsmateries met het oog op het bevorderen van een grotere beleidscoherentie. Rekening houdend met de nauwe verwevenheid van de verschillende delen van de strategie van Lissabon, heeft de Nationale Arbeidsraad zich steeds uitgesproken voor een valorisatie van de inbreng van de sociale partners, zowel op Europees als op nationaal niveau, in het geheel van de specifieke coördinatieprocessen die de jongste jaren op Europees niveau werden opgezet.

De Nationale Arbeidsraad heeft ook de gelegenheid gehad te wijzen op de noodzaak van een grotere betrokkenheid van de sociale partners bij het bepalen van de GREB's, rekening houdend met het huidige belang van dit proces, ook wat sociale en werkgelegenheidsmateries betreft, en ervoor te pleiten dat de Raad Ecofin de bijdrage van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid echt integreert in de GREB's."

- Fiche "Een leven lang leren" (LLL)

* Doelstelling 3 : Iedereen toegang verzekeren tot permanente vorming

De Raad stelt voor dat de laatste zin van de derde alinea wordt geschrapt. De financiering van het betaald educatief verlof staat immers los van de vormingsinspanning van de ondernemingen in het kader van het jongste centraal akkoord van 22 december 2000.

De Raad stelt ook een valorisatie voor van de inbreng van de sectoren in de permanente vorming van de werknemers en de vorming van de werkzoekenden door een zevende categorie van sectorale vormingsmaatregelen toe te voegen.

Concreet stelt de Raad voor dat aan het eind van de tekst betreffende doelstelling 3 de volgende tekst wordt ingevoegd :

"7. Sectorale steunmaatregelen voor de vorming

De vormingsinspanning van de ondernemingen in het kader van het centraal akkoord 2001-2002 van 22 december 2000 wordt in zeer ruime mate geconcretiseerd en uitgevoerd op het niveau van de sectoren (cf. Fiche 15).

In een zeer groot aantal sectoren worden door de werkgevers bijdragen gestort aan de sector (meestal het fonds voor bestaanszekerheid of een speciaal sectoraal opleidingsfonds) ter financiering van de tenuitvoerlegging van een echt sectoraal vormingsbeleid.

De sectorale steun voor de permanente vorming kan diverse vormen aannemen in het licht van het door de sector gevoerde beleid. Schematisch gaat het om de volgende maatregelen :

- De toegang voor de ondernemingen van de sector tot gratis opleidingen of opleidingen tegen voorkeurtarief. Deze opleidingen worden verstrekt door een beroepsopleidingscentrum dat door het sectoraal fonds wordt gefinancierd en paritair wordt beheerd.
- Het financieren van initiatieven voor opleidingen buiten een sectoraal opleidingscentrum (bijvoorbeeld in het kader van een samenwerking met de openbare arbeidsbemiddelingsdiensten). Soms kunnen via de sector ook prijsverminderingen worden verkregen bij een groep van opleidingsverstrekkers.
- Soms wordt ook een financiële prikkel gegeven aan de ondernemingen die bij het sociaal fonds van de sector een opleidingsplan hebben ingediend.

Deze steun geldt doorgaans voor alle ondernemingen van de sector en betreft de opleiding van de werknemers van de sector als ook van de werkzoekenden die er zich wensen in te schakelen."

- * Doelstelling 6 : Engagemeten van de sociale partners in verband met levenslang leren

De Raad stelt voor dat de tweede alinea door de volgende tekst wordt vervangen :

"Het kader van de actie van de sociale partners inzake permanente vorming is vastgesteld op centraal niveau; volgens de jongste twee centrale akkoorden van 8 december 1998 en 22 december 2000 is het de bedoeling dat vanaf 2004 1,9 % van de loonmassa wordt besteed aan de opleiding van de werknemers. De concrete uitvoering van deze doelstelling gebeurt op sector- en/of ondernemingsniveau (cf. Fiche 15 en doelstelling 3 van deze fiche)."

- Fiche 9

De Raad vindt dat de formulering van de voorlaatste alinea betreffende zwartwerk enigszins genuanceerd zou moeten worden om niet vooruit te lopen op de in zijn midden aan de gang zijnde besprekingen over het statuut van de zelfstandigen en de loontrekkers. Hij stelt dan ook voor deze alinea te vervangen door de volgende tekst :

"Het fenomeen van de schijnzelfstandigen zal eveneens door de sociale partners binnen de Nationale Arbeidsraad worden besproken om op basis van criteria te komen tot een betere afbakening van het statuut van de zelfstandigen en de loontrekkers."

Fiche D - Partnerschap tussen de lidstaten en de sociale partners

Het sociaal overleg is zeker één van de essentiële eigenschappen van het Belgisch sociaal model en de sociale partners op alle niveaus zijn belangrijke actoren in de vaststelling en de uitvoering van het werkgelegenheidsbeleid in België, voor materies die hen rechtstreeks aanbelangen.

De bijdrage van de sociale partners aan het werkgelegenheidsbeleid neemt in België verschillende vormen aan. Samengevat spelen ze een rol zowel bij de vaststelling van de werkgelegenheidsstrategie als bij de uitvoering ervan via concrete maatregelen. Bovendien worden de Belgische sociale partners meer betrokken bij het beheer van de Europese dossiers.

1. Vaststelling van de beleidslijnen

a. *De centrale akkoorden - algemene beschouwingen*

Het Belgische stelsel wordt gekenmerkt door centrale akkoorden die om de twee jaar worden gesloten en waarin de sociale partners de krachtlijnen vaststellen voor het beleid dat op sociaal en werkgelegenheidsvlak moet worden gevoerd.

Sommige punten van het centraal akkoord moeten rechtstreeks door de sociale partners worden uitgevoerd, in het kader van collectieve arbeids-overeenkomsten die op centraal, sectoraal en/of ondernemingsniveau worden gesloten. In andere gevallen richten de erin opgenomen bepalingen zich tot de overheid met het verzoek een aantal maatregelen te nemen.

De tweejaarlijkse onderhandelingen over het centraal akkoord stoelen op een lange traditie van het sociaal overleg in België dat al geruime tijd heeft bewezen doeltreffend te zijn.

Dit tijdschema van de Belgische sociale partners houdt duidelijk het meest rekening met de tijd die in de praktijk nog steeds verloopt tussen het ogenblik waarop een maatregel wordt voorgesteld in het kader van een centraal akkoord en het ogenblik waarop hij effectief wordt toegepast in de onderneming.

Er moet immers rekening worden gehouden met de tijd die nodig is enerzijds voor de onderhandelingen die moeten leiden tot de concretisering van bepaalde maatregelen in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomsten die op centraal, sectoraal en/of ondernemingsniveau gesloten worden en anderzijds de effectieve uitvoering van de aangenomen maatregelen.

Het vermogen van de ondernemingen om de huidige hervormingen door te voeren is een belangrijk element om de doeltreffendheid van de maatregelen die in het kader van de werkgelegenheidsstrategie zijn aangenomen in de praktijk te waarborgen.

b. *Het centraal akkoord 2001-2002*

Tal van punten uit het jongste centraal akkoord van 22 december 2000 voor de periode 2001-2002 hebben rechtstreeks betrekking op vraagstukken in het kader van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren inzake levenslang leren van werknemers en betaald educatief verlof, een betere werking van de arbeidsmarkt met name via een betere combinatie van gezins- en beroepsleven, flexibiliteit, aanpassing van de regelgeving betreffende de arbeidsduur, vernieuwing op het vlak van de arbeidsorganisatie en verbetering van de werkgelegenheidsgraad, vooral via maatregelen die zich specifiek op de 45-plussers en de risicogroepen richten.

Het is derhalve zeer logisch dat dit akkoord bepaalt dat de erin opgenomen punten "aansluiten bij de EU-richtsnoeren inzake tewerkstelling en de oriënteringen die vastgelegd werden op de Europese Top van Lissabon voor de ontwikkeling van een kennismaatschappij voor allen".

De sociale partners wijzen er ook op dat zij "de objectieven van volledige werkgelegenheid, kwaliteitsvolle jobs en versterking van de sociale cohesie onderschrijven".

2. Implementatie van de werkgelegenheidsstrategie

De meeste hervormingen die thans aan de gang zijn veronderstellen voor de verwezenlijking ervan een combinatie van actiemiddelen van de sociale partners en initiatieven van de overheid, zoals de aanneming van nieuwe regelgevingen of de toekenning van extra begrotingsmiddelen voor een bepaald beleid.

a. *In het kader van de bevoegdheden van de sociale partners*

De sociale partners dragen in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomsten op de verschillende niveaus bij tot het vinden van collectieve oplossingen die tegemoetkomen aan de werkelijke behoeften van de ondernemingen en de verzuchtingen van de werknemers en die het best inspelen op de realiteit. Dit aspect van de bijdrage van de sociale partners aan het werkgelegenheidsbeleid lijkt vooral essentieel om rekening te houden met de verschillende situaties in de diverse bedrijfstakken en zelfs in de ondernemingen, in het bijzonder inzake :

- levenslang leren ;
- arbeidsorganisatie ;
- combinatie van beroeps- en gezinsleven ;
- bevordering van de kwaliteit van de arbeid ;
- mobiliteit van de werknemers en flexibiliteit.

Voor de uitvoering van de punten met betrekking tot deze vraagstukken wordt in het centraal akkoord van 22 december 2000 dan ook in het bijzonder de nadruk gelegd op de sectoren.

b. *In het kader van de acties die samen met de overheid worden ondernomen*

1) Algemeen

Voor de uitvoering van tal van hervormingen zijn naast de acties van de sociale partners in het kader van hun eigen bevoegdheden, overheidsinitiatieven nodig zoals de aanneming van een nieuwe wetgeving of de toekenning van extra begrotingsmiddelen voor een bepaald beleid.

De initiatieven van de overheid en de sociale partners moeten dus vaak gecombineerd worden, in het kader van een overlegde en complementaire actie; de sociale partners behouden in alle gevallen een essentiële rol om de actie van de overheid te oriënteren, door middel van de verschillende adviezen die over de vraagstukken inzake werkgelegenheidsbeleid worden uitgebracht.

Verskillende door de overheid ingestelde maatregelen liggen in het verlengde van hervormingen in het kader van akkoorden tussen de sociale partners.

2) Toelichtingen

a) Combinatie van beroeps- en gezinsleven

Om de werknemers de kans te bieden hun beroeps- en gezinsleven beter op elkaar af te stemmen voorziet het jongste centraal akkoord 2001-2002 in de invoering van een nieuw stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een half-tijdse betrekking.

De sociale partners hebben een essentiële rol gespeeld bij het concretiseren van deze maatregel :

- door de aanneming van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 van 14 februari 2001 tot invoering van een stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een half-tijdse betrekking, gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 bis van 19 december 2001;
- door de regering in advies nr. 1.339 van 14 februari 2001 te verzoeken de wetgeving op de loopbaanonderbreking aan te passen wat betreft de financiële maatregelen en de gelijkschakeling in de sociale zekerheid alsook overgangsmatregelen te nemen met het oog op de uitdoving van de bestaande stelsels van loopbaanonderbreking.

Deze vraagstukken werden geregeld bij wet van 10 augustus 2001 betreffende de verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven. Hierover heeft de Nationale Arbeidsraad op 20 april 2001 advies nr. 1.345 uitgebracht.

Na afloop van al deze werkzaamheden kon het nieuwe stelsel vanaf 1 januari 2002 effectief van start gaan.

b) Betaald educatief verlof

De sociale partners besteden al geruime tijd speciale aandacht aan het stelsel van betaald educatief verlof en aan een doeltreffende financiering ervan, met name in termen van verhoging van de begrotingsdotatie en een snellere terugbetaling aan de ondernemingen.

De Nationale Arbeidsraad heeft ter uitvoering van het centraal akkoord van 22 december 2000, op 17 juli 2001 advies nr. 1.367 uitgebracht, waarin hij een aantal concrete voorstellen formuleert met het oog op de aanpassing van het huidige stelsel, de vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen en de optimalisering van de lijst van erkende opleidingen.

Nog ter uitvoering van het centraal akkoord van 22 december 2000 en in de lijn van de voorstellen van de sociale partners heeft de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers een aantal hervormingen doorgevoerd, in het bijzonder met betrekking tot de vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen, als voorwaarde voor de terugbetaling van de lonen en de sociale bijdragen. Hierover werd op 20 april 2001 advies nr. 1.345 uitgebracht.

3) Werkgelegenheidsmaatregelen

Het centraal akkoord van 22 december 2000 bevat tal van maatregelen die tot doel hebben nieuwe jobs te creëren, in het bijzonder ten opzichte van personen die tot de risicogroepen behoren en oudere werknemers.

Het betreft met name :

- de voortzetting tijdens de jaren 2001-2002 van de huidige inspanning van 0,10 % voor de personen die tot de risicogroepen behoren of waarop een inschakelingstraject van toepassing is en de voortzetting van de bestaande werkgeversbijdrage van 0,05 % bestemd voor de financiering van het inschakelingstraject voor de jongeren ;

- de verruiming van het toepassingsgebied van de wetgeving op de startbaanovereenkomst tot de werknemers van minstens 45 jaar die sinds één jaar of meer werkloos zijn, op voorwaarde dat er niet voldoende jongeren meer beschikbaar zijn in de drie categorieën waarin deze wetgeving voorziet ;
- de mogelijkheid de structurele lastenverlaging voor werknemers van 58 jaar of ouder bij koninklijk besluit te verhogen ;
- de invoering van een stelsel dat de werknemers van minstens 50 jaar die ervoor kiezen hun arbeidsprestaties met de helft te verminderen, de mogelijkheid biedt de verworven kennis te valoriseren door tijdens de vrijgekomen halve werktijd vormings-, begeleidings- of mentorschapsactiviteiten in hun onderneming of bedrijfstak te verrichten.

Ter uitvoering van het centraal akkoord zijn al deze maatregelen geïmplementeerd in de voornoemde wet van 5 september 2001 tot de verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers, waarover de Nationale Arbeidsraad werd geraadpleegd en het voornoemde advies nr. 1.345 van 20 april 2001 heeft uitgebracht.

4) Administratieve vereenvoudiging

De sociale gesprekspartners werden van het begin af betrokken bij de werkzaamheden met betrekking tot de vereenvoudiging van de sociale administratie bij te houden door de werkgevers. In het kader van verschillende adviezen die de Nationale Arbeidsraad dienaangaande heeft uitgebracht, hebben de sociale partners de grondbeginselen kunnen vaststellen die aan de hervorming ten grondslag moeten liggen, zoals de beginselen inzake vereenvoudiging, neutraliteit met name met betrekking tot de rechten van de sociaal verzekerden en haalbaarheid.

Deze werkzaamheden hebben ertoe geleid dat enkele sociale documenten met ingang van 1 januari 2002 zijn afgeschaft voor de werkgevers die vrijwillig in een nieuw stelsel van onmiddellijke aangifte van tewerkstelling (DIMONA) stappen.

Het vereenvoudigde stelsel zal op 1 januari 2003 in zijn geheel in werking treden zodat de evaluatie van deze hervorming qua impact op dit ogenblik nog voorbarig is.

De sociale partners nemen thans ook deel aan de werkzaamheden van de kruispuntbank van de sociale zekerheid om de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel op 1 januari 2003 voor alle ondernemingen te concretiseren.

Ten slotte onderzoekt de Nationale Arbeidsraad op dit ogenblik de mogelijkheden voor een uniformisering van de bijdragen en financiële stromen inzake brugpensioen.

3. Betrokkenheid bij de Europese dossiers

De Belgische sociale partners worden voorts regelmatig betrokken bij het sociaal en werkgelegenheidsbeleid op Europees niveau, voor materies die hen rechtstreeks aanbelangen.

Deze verhoogde betrokkenheid neemt diverse vormen aan :

a. Contacten met de Belgische vertegenwoordigers bij de Comités

In het kader van een informele procedure binnen de Nationale Arbeidsraad zijn er regelmatige contacten tussen de Belgische vertegenwoordiging bij het Comité Werkgelegenheid en het Comité Sociale Bescherming enerzijds en de sociale partners anderzijds, zodat zij de ontwikkeling van de belangrijkste Europese dossiers inzake sociaal en werkgelegenheidsbeleid kunnen volgen.

Tijdens deze informatieve ontmoetingen kunnen de sociale partners ook hun bezorgdheid te kennen geven over bepaalde vraagstukken die rechtstreeks tot hun bevoegdheden behoren.

b. Formele adviesaanvragen

In het kader van formele adviesaanvragen heeft de Nationale Arbeidsraad in 2001 ten gerieve van de regering tal van adviezen uitgebracht over Europese vraagstukken. Het betreft meer bepaald :

- advies nr. 1.357 dat op 5 juni 2001 samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd uitgebracht over de discussienota ter voorbereiding van een strategie van de Europese Unie voor een duurzame ontwikkeling;
- advies nr. 1.359 van 5 juni 2001 betreffende het memorandum van de Europese Commissie over levenslang leren ;
- advies nr. 1.369 van 19 september 2001 met betrekking tot de mededeling van de Europese Commissie van 21 juni 2001 betreffende het werkgelegenheids- en sociaal beleid tot vaststelling van een kader voor het investeren in kwaliteit;
- advies nr. 1.376 dat op 27 november 2001 samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd uitgebracht betreffende het groenboek van de Europese Commissie over de sociale verantwoordelijkheid van de ondernemingen.

In het kader van de voorafgaande procedure als bepaald in het kader van het NAP 2001 en herhaald voor het NAP 2002, worden de sociale partners voortaan elk jaar actief betrokken bij de opstelling van het NAP werkgelegenheid zowel voor de politieke als de technische aspecten van het NAP.

In de Nationale Arbeidsraad zijn er ten slotte werkzaamheden aan de gang om een volledige bijdrage te kunnen leveren aan het ruime debat dat naar aanleiding van de Europese Raad van Laken van december 2001 is gestart over de toekomst van de Europese Unie, met het oog op de volgende intergouvernementele Conferentie en de hervorming van het verdrag van de Europese Unie.

Fiche 13 - Modernisering van de arbeidsorganisatie : initiatieven van de sociale partners (richtsnoer 13)

Zowel op centraal, sectoraal als ondernemingsniveau dragen de sociale partners bij tot de verwezenlijking van de doelstelling inzake de modernisering van de arbeidsorganisatie.

1. Centraal niveau

Op centraal niveau is het nieuwe stelsel van loopbaanonderbreking op 1 januari 2002 in werking getreden, naar aanleiding van de aanneming van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 van 14 februari 2001 tot invoering van een stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 bis van 19 december 2001.

Ter uitvoering van het centraal akkoord van 22 december 2000 buigt de Nationale Arbeidsraad zich op dit ogenblik over verschillende vraagstukken die nauw verbonden zijn met de modernisering van de arbeidsorganisatie, namelijk :

- de opstelling van een kader inzake tijdsparen ;
- de noodzaak om de wetgeving betreffende de arbeidsduur af te stemmen op de nieuwe ontwikkelingen in de sectoren en ondernemingen.

Ter uitvoering van advies nr. 1.317 van 18 juli 2000 houden de sociale partners zich binnen de Nationale Arbeidsraad ook bezig met de specifieke problemen van de deeltijdse werknemers met betrekking tot de toepassing van de regelgeving op de jaarlijkse vakantie.

2. Sectoraal en ondernemingsniveau

a. *Maatregelen*

Het centraal akkoord van 22 december 2000 nodigt de sectoren uit om alle mogelijkheden inzake innovatie te onderzoeken in het kader van collectief vastgestelde oplossingen, overeenkomstig de bepalingen van het centraal akkoord, rekening houdend met de economische verplichtingen van de bedrijven enerzijds en de individuele en collectieve verzuchtingen van de werknemers anderzijds.

Ook op sectorniveau wordt de doelstelling van de beperking van de overuren nagestreefd, in het bijzonder in de sectoren die op de arbeidsmarkt met specifieke moeilijkheden worden geconfronteerd, via collectieve arbeidsovereenkomsten die ook de concrete modaliteiten op het stuk van verloning en duur van de compensaties behandelen.

De sectoren spelen ook een essentiële rol bij de invoering van de 38-urige werkweek op 1 januari 2003. De sectoren of, bij ontstentenis ervan, de ondernemingen zijn immers belast met het vaststellen van de nadere regels van deze arbeidstijdverkorting en indien nodig moeten ze beslissen of de maatregel vóór 1 januari 2003 moet worden ingevoerd.

De stimuli van de voornoemde wet van 10 augustus 2001 kunnen ook via het sociaal overleg worden geïmplementeerd wat betreft de collectieve arbeidstijdverkorting onder de 38-urige werkweek alsook de invoering van de vierdaagse werkweek in de onderneming.

Ten slotte stellen de sectoren in het kader van het collectief overleg op hun niveau de modaliteiten vast van een aantal regels van het nieuwe stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, dat op 1 januari 2002 in werking is getreden.

b. *Stand van zaken*

Het overleg op sectorniveau en/of in de ondernemingen is aan de gang, overeenkomstig het door het centraal akkoord van 22 december 2000 vastgestelde tijdschema, met het oog op de effectieve invoering van deze maatregelen tegen 31 december 2002.

In dit stadium kan de volgende stand van zaken van het overleg op sectorniveau worden opgemaakt :

1) Wat het tijdskrediet betreft

Op het niveau van de sectoren en subsectoren werden X collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten, die op X van toepassing zijn op X werknemers van de particuliere sector.

2) Wat de algemene arbeidstijdverkorting tot de 38-urige werkweek betreft

X sectoren en subsectoren waaronder X werknemers van de particuliere sector ressorteren, hebben de arbeidstijd al in 2000 op 38 uur per week gebracht. De sociale partners hebben dus voldoende initiatief genomen voor de invoering van deze maatregel.

Op het niveau van de sectoren en de subsectoren werden nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in het kader van het centraal akkoord 2001-2002, zodat deze maatregel op X van toepassing is op X werknemers.

3) Wat de collectieve arbeidstijdverkorting betreft

Er werden dienaangaande collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in X sectoren en subsectoren, wat betekent dat deze regeling op X al van toepassing is op X werknemers van de particuliere sector.

Fiche 14 - Modernisering van de arbeidsorganisatie en desbetreffende regelgeving (richtsnoer 14)

a. Maatregelen

Overeenkomstig het centraal akkoord van 22 december 2000 komt het in de eerste plaats aan de sectoren toe om alle mogelijkheden inzake innovatie te benutten in het kader van de arbeidsorganisatie, rekening houdend met de economische verplichtingen van de bedrijven enerzijds en de individuele en collectieve verzuchtingen van de werknemers anderzijds.

b. Stand van zaken

De vraagstukken over de arbeidsflexibiliteit vormen in dit kader een belangrijk element van het overleg dat op sectorniveau aan de gang is.

Meer bepaald en ter uitvoering van het centraal akkoord, onderhandelen de sectoren die bijzondere moeilijkheden op de arbeidsmarkt ondervinden over collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de overuren.

Er is voorts een akkoord bereikt over het vraagstuk van de uitzendarbeid in de bouwsector, welk probleem werd behandeld in de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 36 quaterdecies en nr. 58 ter van 19 december 2001 alsook in het begeleidende advies nr. 1.382 dat ingaat op het juridische kader dat nodig is om de nieuwe regelgeving in te voeren.

Op centraal niveau buigt de Nationale Arbeidsraad zich op dit ogenblik over het vraagstuk van de verschillen tussen het statuut van arbeiders en bedienden; het is de bedoeling een duurzame oplossing te vinden, die over een periode van zes jaar wordt geprogrammeerd.

Een werkgroep zal in de Nationale Arbeidsraad moeten nagaan of de wetgeving betreffende de arbeidsduur niet moet worden afgestemd op de nieuwe ontwikkelingen in de sectoren en ondernemingen.

Fiche 15 - Ondersteuning van het aanpassingsvermogen van de ondernemingen als onderdeel van het levenslang leren (richtsnoer 15)

1. Maatregelen

Het centraal akkoord van 22 december 2000 bevestigt de globale verbintenis van de sociale partners in het kader van het voorgaande centraal akkoord 1999-2000 om bijkomende inspanningen op het vlak van permanente vorming te leveren met als doel België op een traject te zetten dat na 6 jaar leidt tot het gemiddelde niveau van de drie buurlanden, d.w.z. van 1,2 % naar 1,9% van de loonkosten.

Om deze doelstelling te bereiken moeten er sectorale akkoorden of, bij ontstentenis, ondernemingsakkoorden worden gesloten. Het centraal akkoord nodigt in dat kader de sectoren en de ondernemingen uit speciale aandacht te hebben voor :

- de situatie van oudere werknemers, bv. via een bijzonder vormingsplan, van lagergekwalificeerden en van vrouwen,
- de reeds bestaande of nieuwe interessante experimenten of initiatieven in andere sectoren zoals bv. de bepaling van een globaal vormingskrediet voor de werknemers, de organisatie van vraaggerichte professionele vorming door sectorfondsen en financiële ondersteuning van initiatieven voor vorming, initiatieven van samenwerking met het onderwijs en andere opleidingsverstrekkers, maatregelen tot kwalitatieve omkadering en verbetering van de vorming, bevordering van e-learning, opmaak van beroeps- en kwalificatieprofielen, certificatie van opleidingen, uitbouw van peterschapsformules, inventarisatie van opleidingsbehoeften, de garantie op 1 of verschillende dagen professionele vorming per jaar of iets gelijkwaardigs dat als dusdanig door de sector erkend is, ...
- de knelpuntberoepen eigen aan de sectoren en in dit verband preventieve initiatieven te ontwikkelen om de schaarste te verhelpen.
- de organisatorische problemen van de KMO's zodat die ondernemingen en werknemers effectief toegang hebben tot de verschillende maatregelen.

Op centraal niveau voorziet dit akkoord ten slotte in de opstelling van een instrument waarmee de vormingsinspanningen van de bedrijven en de sectoren precies kunnen worden ingeschat en de opvolging van dit beleid op meer objectieve wijze zal verlopen.

2. Implementatie

Het centraal akkoord 2001-2002 bepaalt dat deze maatregelen binnen een periode van twee jaar ingevoerd moeten zijn. De uitvoering van de punten inzake permanente vorming van de werknemers is dus nog aan de gang.

Wat de activiteit van de sectoren betreft, kan worden onderstreept dat op 15 januari 2002 op het niveau van de sectoren of de subsectoren al 81 collectieve arbeidsovereenkomsten waren gesloten, die betrekking hebben op 1.937.252 werknemers, d.i. bijna 93,5 % van de werknemers van de particuliere sector.

Op centraal niveau werkt de Nationale Arbeidsraad op dit ogenblik aan de opstelling van een instrument om de inspanningen van de sectoren en de ondernemingen op het vlak van permanente vorming van de werknemers te evalueren.

Antwoord op aanbeveling 5 : Mobiliteitsbeleid

1. Geografische mobiliteit

a. Maatregelen

Het centraal akkoord 2001-2002 van 22 december 2000 kent in de lijn van advies nr. 1.322 dat de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven op 21 september 2000 hebben uitgebracht, een belangrijke rol toe aan de sectoren en de ondernemingen in de verbetering van de werknemersmobiliteit.

De sectoren zijn immers belast met :

- de evaluatie van de bestaande initiatieven inzake bedrijfsvervoerplannen ;
- het in kaart brengen van de succesfactoren en hinderpalen ;
- de uitwerking van bedrijfsvervoerplannen ;
- de organisatie van collectief vervoer op ondernemingsniveau ;
- de aanmoediging van alternatieve vormen van vervoer.

b. Stand van zaken

Het overleg over deze maatregelen blijft overeenkomstig het centraal akkoord 2001-2002 voortduren en de sectoren worden uitgenodigd om zich bij de uitvoering van deze maatregelen te baseren op de gewestelijke stimuli en de fiscale stimuli die de regering in het kader van het mobiliteitsplan heeft aangenomen. Een en ander wordt ook in de hand gewerkt door een wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 19 van 26 maart 1975 betreffende de financiële bijdrage van de werkgevers in de prijs van het vervoer van de werknemers, waardoor de werkgeversbijdrage voor de abonnementskosten sinds 1 april 2001 op 60 % wordt gebracht.

De Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven buigen zich op dit ogenblik over het vraagstuk van de verzameling van de gegevens betreffende de woon-werkverplaatsingen van werknemers.

De voorgelegde teksten nemen, met uitzondering van enkele details, het eerdere standpunt van de raden over.

2. Arbeidsmobiliteit

In tal van sectoren zijn er partnerschapsovereenkomsten aangegaan met de gewestelijke openbare arbeidsbemiddelingsdiensten met het doel het vormingsaanbod af te stemmen op de werkelijke behoeften van de ondernemingen. De inbreng van de sectoren lijkt bijzonder belangrijk te zijn om de vormingsbehoeften in kaart te brengen en vormingsprogramma's te creëren die aangepast zijn aan de werkelijke situatie in de ondernemingen en de ontwikkeling van de technologie. De inspanningen om het vormingsaanbod in goede banen te leiden, richten zich vooral op de knelpuntberoepen.

Andere initiatieven van de sectoren zoals de certificatie van de opleidingen dragen bij tot de verbetering van de arbeidsmobiliteit van de werknemers.

De sociale partners zijn ten slotte via hun rol binnen het beheerscomité van de RVA en van de gewestelijke openbare arbeidsbemiddelingsdiensten betrokken bij het Europese informatienetwerk EURES¹.

¹ Alinea onder voorbehoud van verduidelijking van de gewestelijke sociale partners.

Bruxelles, le 18 février 2002

*Madame L. ONKELINX
Vice-Première Ministre et
Ministre de l'Emploi
Rue du Commerce 80*

1040 BRUXELLES

MB/CR - N° S/

Madame la Ministre,

Objet : Pan emploi 2002

Comme suite à la saisine du Conseil national du Travail que vous avez opérée le 7 janvier dernier concernant l'objet susmentionné, nous vous prions de bien vouloir trouver ci-joint la première contribution des interlocuteurs sociaux.

Pour cette phase préparatoire, le Bureau exécutif a en effet souhaité réitérer la procédure adoptée l'année dernière qui consiste à vous adresser au fur et à mesure de leur avancement, le résultat des travaux.

Cette première contribution n'est pas complète, certaines données d'impact sont encore attendues. La mise à jour sera faite sitôt que possible.

A ce propos d'ailleurs, nous entendons déjà vous remercier pour l'excellente collaboration qui a pu être instaurée avec les représentants de votre cabinet ainsi que de l'administration du Ministère de l'Emploi et du Travail dont l'apport d'expertise s'est avéré très précieux.

Veillez agréer, Madame la Vice-Première Ministre, l'assurance de notre haute considération.

LE SECRETAIRE,

LE PRESIDENT,

J. GLORIEUS.

P. WINDEY.

Bruxelles, le 15 mars 2002.

Madame L. ONKELINX
Vice-Première Ministre et
Ministre de l'Emploi
Rue du Commerce 80

1040 BRUXELLES

AB/AVH - N° S/

Madame la Ministre,

Le Conseil national du Travail a consacré un examen attentif au courrier du 1er mars 2002 que vous lui avez adressé et aux documents transmis dans ce cadre, à savoir la version provisoire des fiches 1, 2a, 2b, 6 à 12 et 16 à 18 composant la section D du PAN emploi 2002.

Il tient d'emblée à marquer sa satisfaction par rapport au mode de consultation appliqué dans le cadre de la présente saisine, qui comme pour la rédaction du PAN 2001, lui permet de réaliser un examen préalable des différentes sections du PAN en suivant le rythme de transmission des textes en projet.

Il estime qu'il s'agit là en effet d'une procédure diligente lui permettant, compte tenu du calendrier des travaux au niveau européen, d'apporter une contribution effective aux travaux préparatoires du PAN emploi 2002.

A la suite de l'examen qu'il a réalisé des textes transmis, dans le cadre d'un groupe de travail ad hoc et en étroite collaboration avec les membres de votre cabinet, le Conseil national du Travail entend tout d'abord faire un certain nombre de remarques préalables à l'examen des fiches provisoires en tant que telles. Il fera ensuite un certain nombre de commentaires sur les points qui appellent, selon lui, des remarques spécifiques.

I. Remarques préalables

Le Conseil entend tout d'abord souligner que l'examen préalable et distinct des différentes sections du PAN 2002 qu'il entend débiter dans le présent courrier ne porte en rien préjudice à l'appréciation globale qu'il réalisera, dans le cadre d'un avis formel à émettre dans le courant du mois d'avril 2002, sur le projet dans son ensemble.

Il relève en particulier que les annexes reprenant les différents indicateurs utilisés pour le monitoring des mesures ne lui ont pas été, à l'heure actuelle, transmises et il souhaite pouvoir se prononcer en temps utile sur le choix et l'opportunité des indicateurs de suivi qui seront in fine sélectionnés.

Les différentes sections du Pan en ce compris les indicateurs utilisés pour évaluer et orienter la stratégie pour l'emploi constituent en effet, selon lui, un tout dont l'équilibre global doit être soumis en tant que tel à une appréciation d'ensemble.

Par ailleurs, le Conseil indique que cet exercice ne porte en rien préjudice à l'appréciation qu'il pourrait être amené à porter sur l'opportunité de mesures annoncées dans le PAN emploi 2002 et sur lesquelles il serait ultérieurement amené à se prononcer.

Il exprime enfin sa volonté d'être pleinement associé à la définition et la mise en œuvre des politiques qui s'inscrivent dans la stratégie de l'emploi et qui relèvent directement de ses compétences. Le Conseil vise ici notamment la définition et la mise en œuvre de la politique en matière de lutte contre le travail illégal.

II. Remarques spécifiques relatives aux fiches transmises

Ces considérations préalables ayant été faites, le Conseil souhaiterait faire les remarques suivantes concernant le contenu des textes qui lui ont été transmis pour avis :

Concernant la Fiche 1 : Prévention

- Quant à l'insertion (point 1.a)

Le Conseil rappelle sur ce point son souci, exprimé dans différents avis, de voir fixer un statut unique en droit du travail et en droit de la sécurité pour l'ensemble des personnes en insertion et/ou en formation dans les entreprises.

Il rappelle en effet à ce sujet qu'il est à la base d'un certain nombre de propositions concrètes relatives à l'établissement d'un cadre juridique à l'insertion dans ses avis 1.115 du 20 décembre 1994 et 1.197 du 4 novembre 1997.

- Quant à l'outplacement (point 1.c)

Selon le Conseil, un certain nombre d'adaptations au texte devraient être apportées afin de mieux rendre compte auprès des institutions européennes de l'activité des partenaires sociaux en matière d'outplacement.

En effet, le texte actuel mentionne essentiellement les initiatives développées par les services régionaux de placement des demandeurs d'emploi. Il conviendrait également d'y ajouter, selon le Conseil, les initiatives développées au niveau d'un certain nombre de secteurs qui prévoient le recours à l'outplacement, dans le cadre de conventions collectives de travail.

Le Conseil rappelle enfin sur ce point que le chapitre V de la loi du 5 septembre 2001 visant à améliorer le taux d'emploi des travailleurs âgés prévoit un droit d'outplacement pour les plus de 45 ans dont le cadre juridique par voie conventionnelle est en cours de discussion (à son défaut, un arrêté royal règlera la matière).

Concernant la Fiche 9 : Encourager l'activité d'entreprises

- Quant à la lutte contre le travail illégal (point 3)

En ce qui concerne la politique de lutte contre le travail illégal, le Conseil souhaiterait tout d'abord souligner les actions qui sont menées en cette matière dans un certain nombre de secteurs. Ainsi, le secteur de la construction est à l'origine de nombreuses initiatives visant directement à lutter contre le travail illégal. On relèvera que ces mesures ont été récemment amplifiées lorsque la possibilité de recourir au travail intérimaire a été reconnue au secteur sur une base négociée entre partenaires sociaux. Il s'agit là d'éléments qui pourraient, selon lui, être utilisés pour valoriser le texte actuel.

Le Conseil souhaiterait par ailleurs et toujours en ce qui concerne le point 3 relatif à la lutte contre le travail illégal, que l'avant – dernier paragraphe de ce point fasse l'objet d'une nouvelle formulation.

La formulation actuelle de ce paragraphe, selon laquelle « Le travail clandestin se réalise aussi à travers l'utilisation abusive du statut social des travailleurs indépendants, ce phénomène, mieux connu sous l'expression « faux indépendants », sera combattu par un projet de loi présenté par la Ministre fédérale de l'emploi et modifiant la loi du 3 juillet 1978 en y inscrivant une présomption simple d'existence de contrat de travail lorsqu'une majorité de critères (fixés par la loi) sera trouvée » devrait être, en effet et selon lui, quelque peu nuancée afin de ménager la possibilité de dégager une solution négociée entre partenaires sociaux, dans le cadre des travaux qui devront débiter en son sein sur cette problématique dès avril prochain.

Concernant la Fiche 17 :

- Quant à la fiche 17 dans son ensemble

Le Conseil relève en ce qui concerne la fiche 17 qu'un certain nombre de mesures qui se retrouvent dans d'autres fiches et qui ont directement trait à la suppression des discriminations entre hommes et femmes, ne sont pas ici reprises.

Compte tenu de l'importance de cette problématique et de son caractère transversal, il estime qu'il serait utile en termes de lisibilité que cette fiche opère un relevé exhaustif reprenant l'ensemble des initiatives menées en la matière.

- **Quant à l'égalité en matière de rémunération (point 3)**

Le Conseil estime sur ce point que le texte actuel pourrait être encore valorisé en y incluant l'apport des partenaires sociaux au niveau interprofessionnel en matière de suppression des inégalités de rémunération entre hommes et femmes.

Il rappelle ici qu'en exécution des accords interprofessionnels du 8 décembre 1998 et du 22 décembre 2000, qui traitent notamment de l'égalité entre homme et femmes en matière de classification de fonctions, le Conseil a conclu le 19 décembre 2001 la convention collective de travail n° 25 bis, modifiant la convention collective n° 25 du 15 octobre 1975 sur l'égalité des rémunérations entre les travailleurs masculins et les travailleurs féminins.

Cette nouvelle convention collective de travail charge la commission spécialisée, de composition paritaire, de la mission d'informer et de sensibiliser les partenaires sociaux au sujet des initiatives en matière de systèmes d'évaluation des fonctions, neutres sur le plan du sexe, ainsi que de rendre des avis et de porter assistance aux commissions paritaires.

En outre le Conseil national du Travail a transmis aux commissions paritaires la communication n° 8 qui explique le rôle de la commission spécialisée de composition paritaire.

Le Conseil souligne qu'il s'agit là d'autant d'initiatives qui ont permis de fixer au niveau interprofessionnel le cadre instrumentaire nécessaire à l'action des partenaires sociaux en matière de lutte contre les inégalités salariales.

Ces initiatives viennent en soutien de celles entreprises dans le cadre de du projet mené en 2001 en cofinancement avec le FSE.

Concernant la fiche 18 : Concilier vie professionnelle et vie privée

Le Conseil relève que les mesures qui sont décrites dans la fiche 18 concernent essentiellement les structures d'accueil des enfants ainsi que des autres personnes à charge, les mesures telles que le crédit-temps et le congé parental n'étant que mentionnées, sans autre développement, dans l'introduction.

L'objectif de concilier la vie professionnelle et la vie privée est toutefois poursuivi en Belgique par un ensemble de mesures dont il faudrait, selon lui, rendre compte plus fidèlement auprès des instances européennes, en veillant à décrire les différents axes de la politique menée ainsi qu'à refléter l'équilibre recherché entre les différentes mesures.

Le Conseil suggère en conséquence que la fiche 18 soit valorisée, essentiellement en y détaillant plus avant le nouveau système de crédit-temps, de diminution de carrière et de réduction des prestations de travail à mi-temps, introduit par la convention collective de travail n° 77 bis du 19 décembre 2001 et en vigueur depuis le 1er janvier 2002.

Veillez agréer, Madame la Ministre, l'assurance de notre haute considération.

LE PRESIDENT,

P. WINDEY.

Bruxelles, le 25 mars 2002.

AB/AVH - N° S/

Madame L. ONKELINX
Vice-Première Ministre et
Ministre de l'Emploi
Rue du Commerce 80

1040 BRUXELLES

Madame la Ministre,

Le Conseil national du Travail a consacré un examen attentif aux courriers des 8 et 13 mars 2002 que vous lui avez adressés et aux documents transmis dans ce cadre, à savoir respectivement la version provisoire des sections A, B et C et les fiches D,E, F 3 14 et 15 du PAN emploi 2002.

L'examen préalable qu'il entend mener des textes transmis vient ainsi compléter et achever celui qu'il a déjà réalisé concernant les fiches 1, 2a, 2b, 6 à 12 et 16 à 18, qui ont fait l'objet du courrier qu'il vous a adressé le 15 mars 2002.

Le Conseil tient à nouveau à marquer sa satisfaction par rapport au mode de consultation appliqué dans le cadre de la présente saisine, qui comme pour la rédaction du PAN 2001, lui a permis de réaliser un examen préalable des différentes sections du PAN en suivant le rythme de transmission des textes en projet.

Il estime qu'il s'agit là en effet d'une procédure diligente lui permettant, compte tenu du calendrier des travaux au niveau européen, d'apporter une contribution effective aux travaux préparatoires du PAN emploi 2002. Il se félicite à cet égard d'avoir pu directement concourir à la rédaction des fiches D, 13 à 15 ainsi qu'à la réponse à la recommandation n° 5.

A la suite de l'examen qu'il a réalisé des textes transmis, dans le cadre d'un groupe de travail ad hoc et en étroite collaboration avec les membres de votre cabinet, le Conseil national du Travail entend tout d'abord faire quelques remarques préalables. Il se propose ensuite de faire un certain nombre de commentaires sur les points qui appellent, selon lui, des remarques spécifiques, en veillant à chaque fois à proposer des modifications concrètes (les modifications sont reprises à cet égard en souligné).

I. Remarques préalables

Le Conseil entend tout d'abord et à nouveau rappeler que l'examen préalable et distinct des différentes sections du PAN 2002 qu'il entend achever dans le présent courrier ne porte en rien préjudice à l'appréciation globale qu'il réalisera, dans le cadre d'un avis formel à émettre dans le courant du mois d'avril 2002, sur le projet dans son ensemble.

Il relève en particulier que l'ensemble des annexes reprenant les différents indicateurs utilisés pour le monitoring des mesures ne lui ont pas été, à l'heure actuelle, transmises et il souhaite pouvoir se prononcer en temps utile sur le choix et l'opportunité de tous les indicateurs de suivi qui seront in fine sélectionnés.

.../...

Les différentes sections du Pan en ce compris les indicateurs utilisés pour évaluer et orienter la stratégie pour l'emploi constituent en effet, selon lui, un tout dont l'équilibre global doit être soumis en tant que tel à une appréciation d'ensemble.

Par ailleurs, le Conseil rappelle que cet exercice ne porte en rien préjudice à l'appréciation qu'il pourrait être amené à porter sur l'opportunité de mesures annoncées dans le PAN emploi 2002 et sur lesquelles il serait ultérieurement amené à se prononcer.

Il réitère enfin sa volonté d'être pleinement associé à la définition et la mise en œuvre des politiques qui s'inscrivent dans la stratégie de l'emploi et qui relèvent directement de ses compétences.

II. Remarques spécifiques relatives aux textes transmis

Le Conseil souhaiterait faire les remarques suivantes concernant le contenu des textes qui lui ont été transmis pour avis :

Section A

1. Concernant les coûts salariaux nominaux (point 3.2, dernier §)

Le Conseil rappelle sur ce point que la question des coûts salariaux nominaux horaires sur la période 2001-2002 fait actuellement l'objet de discussions entre partenaires sociaux. Il lui apparaît en conséquence prématuré de se prononcer, au dernier § du point 3.2, sur les causes du dépassement de la norme salariale dans certains secteurs. Le Conseil suggère en conséquence de supprimer la fin de ce §, à partir de « Ce dépassement est entièrement dû » jusqu'à « de l'activité économique. » et de remplacer cette phrase par "Cela fera l'objet de discussions à un niveau approprié dans la perspective des prochaines négociations interprofessionnelles".

2. Concernant les annexes

Le Conseil constate que les chiffres fournis en annexe de la section A ne comportent pas de mention des sources. Il suggère qu'une telle mention soit opérée, afin de permettre une mise en perspective des chiffres transmis.

Section B

1. Remarque transversale : le travail des femmes

De manière générale, le Conseil estime qu'il conviendrait dans le texte de cette section d'éviter de renforcer l'idée selon laquelle le taux élevé de femmes travaillant à temps partiel s'expliquerait essentiellement par un choix des travailleurs féminins.

En effet, la proportion élevée de travailleurs féminins à temps partiel peut s'expliquer par des causes diverses telles que les pratiques en vigueur dans certains secteurs.

Le Conseil estime qu'il s'agit là d'un élément auquel il convient d'être attentif dans l'ensemble du texte, en veillant d'éviter les formulations qui relient nécessairement le taux élevé de travailleurs féminins à temps partiel et la volonté, supposée plus élevée chez ces dernières que chez les hommes, de concilier vie professionnelle et vie familiale et de se consacrer à la gestion des tâches domestiques. Il conviendrait également selon lui d'éviter d'associer les différentes formes d'interruption de carrière aux soi-disant spécificités du travail féminin.

Le Conseil souhaite enfin d'attirer votre attention sur la nécessité de pouvoir disposer d'une ventilation par genre des chiffres relatifs à la situation de l'emploi.

2. Remarques spécifiques

a. Les défis majeurs à rencontrer en 2010 - Perspectives (point 1.5)

Le Conseil souhaite remplacer la partie du texte commençant par "Les actions des autorités" et se finissant par "intégration sociale" par la formule suivante : "Le gouvernement fédéral a mis en place, dans le cadre de la Table ronde de la sécurité sociale, un groupe de travail "Taux d'activité" auquel participent les interlocuteurs sociaux. Un premier travail de collecte de données a été rempli qui devrait déboucher sur des conclusions dans la perspective du soutien et/ou lancement de politiques appropriées d'appui à la croissance du taux d'emploi global et spécifique aux différentes catégories présentes sur le marché du travail belge".

b. Prolongation de la vie active (point 3.1)

Le Conseil souhaite attirer l'attention, concernant l'avant-dernière phrase de ce point, sur le fait que l'entrée en vigueur le 1er avril 2002 de la convention collective de travail permettant au travailleur prépensionné qui réintègre le marché de l'emploi de conserver le bénéfice de l'indemnité complémentaire de prépension est conditionnée par la mise en œuvre à cette même date, des mesures fiscales et sociales demandées dans l'avis n° 1.391 du 20 février 2002 et sur lesquelles aucun suivi ne lui a encore été signalé. Le verbe être conjugué au futur dans la dernière phrase serait judicieusement remplacé par une conjugaison au conditionnel traduisant ainsi une certaine prudence.

c. Taux d'emploi des femmes (point 3.2)

Dans la ligne de la remarque transversale qu'il a faite au point précédent, le Conseil suggère de supprimer une partie de la dernière phrase de ce point, à partir de « Il est important, dans ce modèle » jusqu'à « inégalité des sexes en la matière. »

Les causes d'inégalités ont en effet fait l'objet d'une analyse DULBEA dont le rendu est par trop réducteur ici.

De même, le lien entre la convention collective de travail n° 77 bis et les spécificités du travail féminin ne devrait pas être fait. Cette convention a pour ambition de viser tant les hommes que les femmes et de permettre aux uns et aux autres de concilier vie privée et vie professionnelle.

d. Promotion de la qualité de l'emploi (point 4)

Quant au § 4

Le Conseil suggère tout d'abord, au § 4, de supprimer la fin de la première phrase : « en raison de leur faible niveau de qualification et de l'existence de discriminations à l'embauche. »

Il semble en effet difficile au Conseil de se prononcer de manière catégorique et exhaustive sur les causes des difficultés d'intégration au marché du travail que connaissent un certain nombre de travailleurs étrangers hors UE.

Le mot "proportionnelle" devrait être remplacé par celui d'"équilibrée".

Quant au § 5

Le Conseil propose également de supprimer toute la première phrase du § 5, et dans un souci de cohérence, le début de la deuxième phrase, jusqu'à « partiellement. » Cette proposition est justifiée par le fait que le harcèlement moral doit être vu, selon le Conseil, comme un phénomène particulier, certes lié au bien-être au travail, mais indépendant des questions liées à la flexibilité, aux nouvelles normes de relations de travail et à l'introduction de nouveaux moyens technologiques. La fatigue et le stress que peuvent engendrer dans certains cas ces évolutions sont en effet un phénomène différent du harcèlement moral.

Quant au § 6

Le Conseil suggère ici :

- *De supprimer la deuxième phrase, à partir de « Plus de la moitié des femmes » jusqu'à « raisons personnelles et familiales. »*

Le but est à nouveau ici d'éviter de renforcer l'idée selon laquelle le travail à temps partiel chez les femmes est avant tout le résultat d'un choix de ces dernières.

- *De supprimer la troisième phrase, à partir de « pour ce qui concerne les autres formes de travail atypique » jusqu'à « que dans les autres pays de l'Union européenne. »*

Le Conseil émet en effet les plus grandes réserves sur les chiffres repris à la troisième phrase du § 6, concernant les autres formes de travail atypique. En effet les chiffres fournis par le MET pour l'année 1998 indiquent des pourcentages très nettement supérieurs de travailleurs s'inscrivant dans des formes de travail atypiques (34,5% pour le travail le samedi, 21 % pour le travail le dimanche, 14,1 % pour le travail de nuit) par rapport aux données reprises dans le PAN 2002 (10 % pour le travail le samedi, 4 % pour le travail le dimanche et 2% pour le travail de nuit).

Un tel décalage ne peut s'expliquer selon le Conseil que par un changement d'outil de mesure et ces données ne sauraient donc suffire pour tirer des conclusions politiques en cette matière.

- *De supprimer, aux sixième et septième phrases du même §, les références qui sont faites aux femmes comme principales bénéficiaires de la prime accordée aux parents célibataires chômeurs de longue durée, de la réduction des cotisations personnelles de sécurité sociale ainsi que du maintien des allocations familiales majorées en cas de reprise du travail.*

Les données chiffrées disponibles portent sur une population trop marginale en termes quantitatifs pour en tirer des enseignements.

- *De modifier la neuvième phrase qui débute par "Enfin" de la manière suivante : "Enfin ... dont l'objectif est triple soit actualiser les modules de formation et de sensibilisation des partenaires sociaux, étudier les secteurs qui appliquent un système de classification de fonctions analytiques et (le reste de la phrase subsiste)".*

De la sorte, les 3 volets sont mentionnés et non pas un seul qui est en outre celui qui pose problème à l'une des organisations membres du Conseil.

Section C

Recommandation 1

Le Conseil souhaite attirer votre attention sur l'importance que revêt la nécessaire évaluation de l'impact des mesures énoncées en réponse à la recommandation 1. La première phrase peut être complétée comme suit : "A cet égard, un deuxième volet d'évaluation de la convention de premier emploi aura incessamment lieu au sein du Conseil national du Travail en collaboration avec le Conseil central de l'Economie".

Recommandation 2

Le Conseil suggère ici à nouveau de supprimer les références faites aux femmes comme principales bénéficiaires des mesures telles que la prime accordée aux parents célibataires chômeurs de longue durée, le maintien des allocations familiales majorées en cas de reprise de travail ainsi que de la réduction des cotisations personnelles de sécurité sociale

Le Conseil estime en effet que l'impact spécifique sur le taux d'emploi féminin n'est pas avéré. Il revoit également sur ce point aux considérations émises précédemment au point 1 relatif à la section B. du présent courrier.

Par ailleurs et au point 2 "la réinsertion des chômeurs âgés", le Conseil demande qu'il soit indiqué que "le Plan "activa" qui est entré en vigueur au 1er janvier 2002 et constitue une somme de différentes mesures préexistantes mais élargies dans leur champ d'application, prévoit ...".

Incidemment, le Conseil fait remarquer qu'il est regrettable que ces mesures préexistantes n'aient pas été évaluées, ce qui aurait déjà permis d'apprécier l'éventuel effet de leur rapprochement en un seul système.

En outre, le verbe "vient" dans la dernière phrase du 3ème § devrait être remplacé par "devrait".

Recommandation 5

1. Quant à la sécurité et flexibilité du travail

§1 - *Le Conseil propose ici de supprimer la phrase figurant entre parenthèses après « les motifs ».*

Le Conseil souhaite également attirer l'attention, en ce qui concerne l'évaluation des nouvelles mesures visant à concilier la vie professionnelle et la vie privée, à l'intérêt d'une analyse en termes de motivation des travailleurs qui ont recours à l'interruption de carrière (raisons familiales ou personnelles, réorientation dans la trajectoire professionnelle, etc.)

§ 1, point 2 de ce même §, il est également proposé de supprimer la troisième phrase selon laquelle « Les négociations sectorielles et/ou d'entreprises sont actuellement en cours en vue de l'introduction effective de ces mesures pour le 31 décembre 2002. »

En effet, il apparaît aujourd'hui que ces négociations sectorielles sont dans une très large mesure achevées.

Dans le même sens, il est proposé de modifier la phrase suivante de la manière suivante : « Les secteurs ont fixé, dans le cadre de négociations collectives (etc.).

Section D

Fiche E

Avant-dernier §

Le Conseil rappelle ici son souci d'éviter les formulations qui laisseraient entendre que la conciliation entre la vie professionnelle et la vie familiale et les mesures visant à accroître la flexibilité du travail ou à améliorer la politique en matière d'accueil des enfants, concernent essentiellement les travailleurs féminins. Il s'agit selon lui en effet de mesures qui concernent tous les travailleurs masculins ou féminins et la relation de cause à effet de ces mesures sur une amélioration spécifique du taux d'emploi des femmes n'est aucunement démontrée.

Le Conseil suggère en conséquence, à la deuxième phrase de l'avant-dernier §, de supprimer la référence expresse aux femmes et de modifier la phrase de la manière suivante : « Grâce à une meilleure combinaison entre vie dans et hors travail, ceci aura certainement une incidence positive sur l'emploi des travailleurs ayant charge de famille mais aussi et plus particulièrement sur le taux d'emploi des plus âgés (...) » .

Fiche 3

Dans le point 3 "la réinsertion des chômeurs âgés", le verbe "vient" figurant au 4ème § doit être remplacé par "devrait incessamment".

Fiche 13 et 14

1. Quant à la flexibilité et la sécurité (point 4)

Le Conseil relève ici qu'il conviendrait de ne pas anticiper les discussions qui ont lieu actuellement entre partenaires sociaux concernant la suppression du jour de carence et le statut applicable aux ouvriers et aux employés (dernière phrase du point 4).

2. Quant au bien-être au travail.

Le Conseil suggère de supprimer le début de la première phrase de ce point, à savoir le membre de phrase « En vue de prévenir les risques de maladies professionnelles et d'accidents de travail »

Fiche 15

Il est suggéré ici de modifier le § 4 de la manière suivante : « Au niveau interprofessionnel, les partenaires sociaux travaillent actuellement à l'élaboration d'un outil permettant de mieux estimer, tant en termes quantitatifs que qualitatifs, les efforts de formation (...) ».

La dimension qualitative de la formation est en effet un élément important de l'exercice en cours au sein du Conseil national du Travail.

Veillez agréer, Madame la Ministre, l'assurance de notre haute considération.

LE PRESIDENT,

P. WINDEY.